

кони та розпорядження, які були скеровані на українізацію навчальних закладів, націоналізацію приватних гімназій та вчительських семінарій, підвищення якості викладання предметів, вирішення матеріальних проблем педагогів та забезпечення шкіл необхідною кількістю вчителів. Педагоги навчальних закладів також долучались до реформування освіти та подавали органам державної влади свої пропозиції.

Історичний досвід діяльності державного управління ЗУНР в галузі освіти має велике як теоретико-пізнавальне, так і практичне значення. Було створено політико-правову базу розвитку гуманітарної сфери і на її основі засновано державну національну систему освіти. З огляду на це сьогодні слід глибоко аналізувати і враховувати як позитивний досвід, так і помилки, яких необхідно уникати у розбудові сучасної України. Слід завжди пам'ятати, що незалежність України без всебічного розвитку державного управління системою освіти і належної конструктивної політики у цій сфері неможлива.

Список використаних джерел:

1. Великочий В. Джерела до вивчення державного будівництва в ЗУНР. Івано-Франківськ, 2003. 608 с.
2. Заряджене Державного Секретаріату освіти і віросповідань в справі тимчасових змін научних плянів. *Вісник Державного Секретаріату освіти і віросповідань*. 1919. Ч. 1. Березень. С. 8—10.
3. Карпенко О.Ю. Західно-Українська Народна Республіка 1918—1923. Документи і матеріали. Том 2. Державотворчі й адміністративно-організаційні процеси. Івано-Франківськ, 2003. 712 с.
4. Купрійчук В. Державне управління у галузі освіти Західноукраїнської Народної Республіки (листопад 1918—1919 рік). *Вісник Національної академії державного управління*. 2013. №1. С. 218—225.
5. Ступарик Б. Шкільництво Галичини (1772—1939 рр.). Івано-Франківськ, 1994. 142 с.
6. Шологон Л. Освітні процеси в Західно-Українській Народній Республіці (1918-1919 рр.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Історія. Тернопіль, 2013. Вип. 1. Ч. 1. С. 25—29.

Науковий керівник: Подковенко Т.О., к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права Тернопільського національного економічного університету.

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА У ПРАЦЯХ С. ДНІСТРЯНСЬКОГО

ДАВИДЧУК Людмила Олександрівна,
*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Постать Станіслава Севериновича Дністрянського - визначного українського вченого юриста, громадського та державного діяча, професора Львівського та Українського Вільного в Празі університетів, дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка

(НТШ), академіка Всеукраїнської Академії Наук (ВУАН), – по праву належить до когорти тих, хто стояв біля витоків сучасного вітчизняного правознавства [1, с. 219]. Галицький вчений-правник залишив по собі оригінальні наукові дослідження в різних галузевих напрямках правознавства, значна частина з яких не втратила своєї актуальності і в наші дні. Його наукова спадщина привертала увагу широкого кола як вітчизняних, так і зарубіжних вчених юристів, істориків, соціологів та політологів, а саме А. Андрієвського, Т. Андрусика, Л. Бича, К. Вислобокова, В. Возьного, М. Граната, П. Гураля, О. Ейхельмана, А. Ковалюка, М. Кравчука, М. Мушинки, Л. Окіншевича, І. Усенка, Ю. Панейка, В. Потульніцького, В. Савчака, П. Стецюка, З. Соколока. Крім того, в останні десятиліття, наукова діяльність академіка Дністрянського стала також предметом окремих дисертаційних досліджень.

Станіслав Северинович Дністрянський, як вчений-цивіліст, послідовно обстоював ідею реформування австрійського цивільного права, приведення його у відповідність до нових суспільних відносин з комплексним узгодженням інтересів держави, народу, суспільства й окремих соціальних груп. Він обґрунтував концепцію зобов'язального (так званого облигаційного) права як окремої підгалузі австрійського цивільного права. Також учений звертав увагу на те, що трудовий договір не повинен зводитися до простої форми договору купівлі-продажу робочої сили, а відповідальність власника підприємства перед своїми працівниками суттєво відрізняється від звичайної цивільної відповідальності.

Значну увагу С. Дністрянський приділяв питанням поділу права на публічне й приватне. Згідно з його переконаннями, критерієм такого поділу є інтерес приватної особи або держави чи суспільства в цілому. Під цим оглядом він підкреслює подвійний характер єдиного права, яке водночас є й абстрактним, і конкретним, і публічним, і приватним. Розглядаючи природні, соціальні та економічні основи суспільного ладу, український учений дійшов висновку, що подружжя, родина, рід, плем'я, держава, а також народ — це «органічні суспільні зв'язки», а класи, партії, церква, трудові колективи, а також різного роду громадські об'єднання — це «організаційні суспільні зв'язки». Потрібно зазначити, що, дослідивши процеси розвитку суспільства, видатний український правознавець з'ясував форми співіснування та способи розв'язання більш складних відносин між органічними та організаційними групами [2].

С.С. Дністрянський одним із перших підтримав проведення реформи австрійського приватного права. Пропозиції науковця мали позитивне значення для вдосконалення норм тогочасного законодавства, оскільки його концепції мали новаторський характер. Вчений вважав, що законодавець повинен приймати нормативно-правові акти з врахуванням інтересів держави, народу й суспільства, щоб забезпечити спільне життя між собою.

Досліджуючи сімейне право, Станіслав Северинович, значно розширивши предмет регулювання сімейно-правових відносин, зробив спробу виділити сімейно-правові відносини в окрему галузь права. Вчений сформулював основні завдання авторського права. Правознавець обґрунтував поняття інтелектуальної власності та застосував узагальнюючий термін «духовні твори» авторів, який аналогічний сучасному терміну «інтелектуальна власність».

С. Дністрянський також був одним з ініціаторів створення і унормування української правничої термінології, він особисто переклав українською мовою із застосуванням національної термінології низку австрійських цивільних законів [8, с. 73].

Як відомо, на сьогодні доробок науковця містить більш ніж сотню наукових статей різними мовами (українською, польською, чеською і французькою), 50 монографі-

чних досліджень та ін. Найбільш фундаментальними такі його праці, як «Полагода шкоди з огляду економічного і соціального» (1897), «Заручини в австрійському праві» (1899), «Чоловік і його потреби в правній системі. Розвідка з австрійського права» (1900), «Австрійське право облігаційне» (1901–1909), «Звичаєве право та соціальні зв'язки» (1902), «Про природу звичаєвого права» (1904), «Австрійське право приватне» (1906), «Причинки до реформи приватного права в Австрії» (1912), «Цивільне право» (1919). Саме ці праці якнайкраще свідчать про його глибокі знання, дослідження та зацікавленість у галузі цивільного права [4, с. 23].

Проаналізувавши погляди видатного українського науковця-правознавця Станіслава Дністрянського, можна стверджувати, що хоча вже й пройшло не одне десятиліття, але розробки та ідеї вченого залишаються цінними та актуальними і на сьогодні, і певна, що вони будуть такими і в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Усенко І. Б. Дністрянський Станіслав Северинович. В кн.: *Юридична енциклопедія*: 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К. : «Укр. енцикл.», 1999. Т. 2: Д-Й. С. 219—220.
2. Електронная библиотека Князева: Українська еліта: Дністрянський Станіслав Северинович. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/ukrainska_elita/part2/020.htm (дата звернення: 11.03.2018).
3. Кравчук М. Сутність права та держави у наукових працях С. Дністрянського. *Станіслав Дністрянський – світоч української правової науки*: матеріали наук. конф. юридичного інституту ТАНГ, присвяченої річниці з дня народження академіка Станіслава Дністрянського. Тернопіль, 1999. 86 с.
4. Світоч української юридичної думки: 130 років від дня народження академіка Станіслава Дністрянського: Життєпис ювіляра. *Свобода*. 2000. 14 листоп.
5. Станіслав Дністрянський (1870-1935) – правознавець, публіцист, політичний діяч. *Визначні постаті Тернопілля*: Біогр. зб. / Уклад.: О. Бенч, В. Троян. Київ, 2003. С. 73—74.

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПОГЛЯДИ У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ СТАНІСЛАВА ДНІСТРЯНСЬКОГО

ДЕМЧЕНКО Діана Русланівна,
*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

Проголошення державної незалежності України сприяло введенню до наукового обігу багатьох фактів, імен, явищ, які з тих чи інших причин тривалий час зовсім випадали з поля зору вчених або діставали неповну чи необ'єктивну оцінку. У тому числі до недавня поза увагою залишалася велика та багатогранна наукова спадщина академіка Станіслава Севериновича Дністрянського (1870-1935 рр.), його багаторічна й плідна